

SOKOLSKI GLASNIK

GLASILO SAVEZA SOKOLA KRALJEVINE JUGOSLAVIJE

Čuvajte Jugoslaviju!

Izlazi svakog petka • Godišnja pretplata 50 din. • Uredništvo i uprava Prestolonaslednikov trg 34 • Adresa za pošiljke: Poštanski fah 342 • Telefon uredništva 30-866 i 26-105, uprave 30-866 • Račun Poštanske štedionice br. 57-686 • Oglasi po ceni •

Beograd, 21 april 1939

God. X • Broj 16.

U oči Glavne godišnje skupštine Saveza Sokola Kraljevine Jugoslavije

Pogled unapred!

Misl o budućim smernicama rada Jugoslovenskog Sokolstva

(Razgovor našeg urednika sa zamenikom starešine Saveza, br. dr. Vladimirom Belajčićem)

Pre nego što će prekoračiti prag dvorane, u kojoj će se, kroz par dana održati Glavna godišnja skupština Saveza Sokola K. J., trebao bi svaki svestan učesnik te skupštine i svaki savezan Sokol da prekorači najpre prag svoje duše, pa da se, kao pred pričešće, ispita da li je dovoljno pripremljen ulazi na to veče: a to znači da li je sa dovoljno pribranošću, saveznošću i širokogrudnošću ispitao sve zadatke koji se postavljaju pred Sokolstvo baš u ovoj godini, i da li je sred svih tih zadataka uočio tačno baš ono što je u ovom trenutku najvažnije i presudno.

Nebrojeno puta se već kazalo da je Sokolstvo opštenarodna ustanova, da ima demokratsku i slobodarsku podlogu i da teži ka slovenskoj solidarnosti, ka napretku i humanosti. Ali baš zato što se to nebrojeno puta kazalo, opasno je da se pretvori u automatsko slovo, ako se bar u presudnim trenucima ne obratimo na duhovnu suštinu svih tih formula i ako što češće ne ispitamo živ odnos te srži prema problemima života, dakle i prema stvarnostima današnjice.

Koliko li se na primer držala zabluda da je suština demokratizma u čisto mehaničkoj formuli »polovina plus jedan«, dok se nije konačno uvidelo da baš ta formula, ako je bez duha, može da se pretvori i u grob demokratizma. Za Sokolstvo to važi naročito. Rešiti nešto, ili izraziti neku volju većinom glasova, nije još nikako sokolski, ako to što se rešilo nije, po suštini demokratskih načela, savezno i zdravo promišljeno i ako ta volja nema dubljeg cilja, nego li da bude naprosto »volja većine«. Sloboda bez autodiscipline za Sokolstvo predstavlja anarhiju, pa zato ono i ne priznaje naprednost koja se pretvara u profiterstvo, međunarodnu saradnju i pacifizam, koji se pretvara u antipatriotizam, ili nacionalizam koji se pretvara u tiraniju neke koterije nad nacijom itd. Cilj Sokolstva je, da disciplinira, ne samo pojedinca, nego preko sebe, kao preko elitne nacionalne organizacije, da disciplinira i ceo narod.

Daleko pre današnjih totalitarnih sistema, kojima je cilj da celokupnost (totalnost) podrede pojedincu, naglasilo je Sokolstvo parolu demokratskog totalitarizma, kojemu je cilj da pojedinca podredi celokupnosti. To je naše staro geslo: »Ko Sloven, taj Sokol.« To naravno ne znači da ceo narod treba da se začlani u sokolsku organizaciju; ali to znači da svi pojedinci i sve skupine koje imaju i malo sklonosti za javan rad i za interes celokupnosti, treba da uđu u Sokolstvo i da te svoje sklonosti kroza nje dovedu do vrednosti! I obrnuto, to znači da Sokolstvo, kao ni jedna druga organizacija, predstavlja narod u malom, ili još bolje narod u sintezi svega što je najbolje, i što treba da je povezano lancem dobrovoljne discipline, oplemenjene volje, budne spremnosti i bratskog rada: jednog za sve, a svih za jednoga!

Naoružani i ojačani ovim osećanjem treba delegati da pristupe ovogodišnjim većanjima Saveza S. K. J. Oni treba da su svesni, da u današnjim vremenima njihovo zborovanje predstavlja neku vrst opštenarodnog parlamenta, čiji glas je u toliko vredniji, u koliko su oni izabrani zaista slobodnom voljom najšireg članstva, bez ikakvih smicalica ni odozdo ni odozgo. A to uređenje treba da ih ispuni i svešću o dužnosti i ponosom zbog težine i važnosti zadatka.

Svojim ovogodišnjim zborovanjem Sokolstvo treba, kao nikada do sada, da progovori u ime naroda i za ceo narod. Reči koje se budu kazale na godišnjoj skupštini i odluke koje se budu primile, treba da imaju dostojanstveni, muževni i gromki zvuk trublje, koja iz prestonice treba da odjekne do najudaljenijih krajeva jugoslovenske zemlje. A ta reč treba da kaže, da za Sokolstvo nema svetijeg cilja nego li je rad u zadovoljstvu i ravnopravnosti svih Srba, Hrvata i Slovenaca, za veliku budućnost jugoslovenstva i Jugoslavije; i da nema te žrtve na koju ono nije spremno u odbrani potpune i ničim neokrnjenje nezavisnosti i slobode otadžbine, svakog njenog dela i svakog čoveka!

Sokolstvo treba to da kaže zato, jer to kaže narod! Onaj narod koji je već nebrojeno puta dokazao, da radije prima svo Kosova, sve Petrove Gvozde i sve prelaze preko Albanije, znajući da kroz Golgotu ipak dolazi vaskrsenje, nego li da klone i da se preda. Biti dostojanstven i odlučan tumač te narodne volje i raspoloženja, te treba da je suština i vrhovni zadatak svih većanja i svih odluka ovogodišnje glavne skupštine Saveza SKJ.

Novi jugoslovenski ratni brod „Beograd“

Javljaju iz Nanta u Francuskoj, da je 17 aprila napustio tamošnju luku novi jugoslovenski kontratorpiljer, »Beograd«, koji je sagrađen na tom francuskom brodogradilištu, a koji je pre godinu dana bio pušten u more, i sada je definitivno opremljen. Odlazak naše nove ratne jedinice u Jugoslaviju bio je praćen jednom malom francuskojugoslovenskom svečanošću.

U oči godišnje skupštine Saveza SKJ, koja se održaje 22 i 23 o. m. u Beogradu i na kojoj će se — pored godišnjeg izveštaja o radu u prošloj godini i drugih važnih pitanja — svakako pretesti i pitanje radnog programa, naš urednik obratio se na zamenika starešine Saveza, br. Dr. Vladimira Belajčića s molbom da za sokolsku javnost izloži svoje poglede na opšte smernice rada i zadatke Sokolstva u današnjim prilikama. Brat Belajčić se ljubazno odazvao tome pozivu, pa je na postavljena mu pitanja za čitaoce »Sokolskog Glasnika«, dao sledeće odgovore:

— Brate zameniče starešine, šta bi imao da našoj sokolskoj javnosti rečeš o zadacima Sokolstva i smernicama njegova rada u današnjim prilikama?

— Kao što je poznato, ovogodišnja savezna skupština imaće, pored ostalog, da izabere i novu Saveznu upravu, i to sa mandatom za tri godine. Trogodišnji mandat predviđen je zato što se novoj Upravi postavlja kao glavni zadatak da pripremi, organizuje i sprovede Svesokolski slet, koji će se održati u Beogradu 1914 godine, kao završetak i kruna Sokolske Petrove Povelje, u čijem znaku stoji sav sokolski rad već poslednje dve godine. Ta nova Savezna uprava, koja bude izabrana, jedina je pozvana da u duhu dobivenog mandata formulise zadatke i utvrdi smernice rada našeg Sokolstva za naredne tri godine.

— Koje će okolnosti, po Tvojem mišljenju, pri tome biti od naročite važnosti?

— O tome ne mogu da govorim kao časnik Savezne uprave, već jedino kao član sokolske organizacije. Jugoslovensko Sokolstvo, i u sadašnjem svome obliku — kao Sokol Kraljevine Jugoslavije —, po svome biću i stvarnome položaju jeste organizacija privatne inicijative upravljana po demokratskim načelima. Prema tome, Savezna uprava moraće da se pri utvrđivanju radnog programa inspiriše onim pogledima i raspoloženjima koja se budu iskristalisala na saveznoj godišnjoj skupštini, koja predstavlja vrhovni organ sokolske organizacije.

— Od kakvog će uticaja pri tome biti poslednji događaji u svetu i sadašnje prilike u zemlji?

— Događaji koji su se od jesenas pa do nedavna neverovatnom biznom i na neočekivani način odigrali u Srednjoj Evropi i u našoj neposrednoj blizini, i koji su uznemirili ceo svet, duboko su uzbudili i celokupnu jugoslovensku javnost, a unutar nje — razume se — i sokolske redove. Tragična sudbina bratskog čehoslovačkog naroda našla je naročito snažnog i bolnog odjeka u osećajima svih jugoslovenskih Sokola, kao i svih Srba, Hrvata i Slovenaca, ne samo zbog duha slovenske solidarnosti, nego i kao ozbiljan me-

mento kobnih posledica razdora i razmirica, zbog kojih su pojedini slovenski narodi već toliko puta u istoriji postali plenom tuđinskih interesa.

O tome je bilo reči i na poslednje dve plenarne sednice Savezne uprave, o tome će biti svakako govora i na godišnjoj skupštini, i prilikom rasprave o izveštaju Savezne uprave, kao i prilikom diskusije o referatu »Sokolstva u današnjim prilikama«, koji je stavljen na dnevni red radnog dela skupštine kao posebna tačka. Verujem da će skupština potpuno odobriti stav koji je u tom pogledu zauzela Savezna uprava.

Jugoslovensko Sokolstvo ima da služi u prvom redu i iznad svega interesima svoga naroda, i ima ceo svoj rad da upravlja prema tome cilju. Ipak, ono je po suštini svojoj i slovensko, i zato mora da ostane verno svojoj slovenskoj misli, bez obzira na sve faze i peripetije kroz koje slovenstvo prolazi u pojedinim vremenskim epohama. Ta slovenska nota imanentna je Sokolstvu, i ona će morati svakako doći do izražaja i u budućem sokolskom radu. U koliko meri, to zavisi od prilika. Slovenstvo, kako ga Sokolstvo zamišlja, daleko je od toga da bude stvarnost sadašnjice. Ali ono ostaje njegov daleki, stalni cilj i večiti ideal, ka kome teži. Na tome nikakvi događaji ništa promeniti ne mogu.

— A prilike u zemlji?

— I o tome je bilo govora na sednicama plenuma Savezne uprave, pa će izaslanici župa o tome izmeniti misli i na saveznoj skupštini. Duboko sam uveren da će skupština i u tom pravcu sankcionisati stanovište koje je zauzela Savezna uprava. Jugoslovensko Sokolstvo ostaje verno jugoslovenskoj misli, vodeći pri tome u dovoljnoj meri računa o stvarnostima života. Bratska ljubav, širokogrudost i trpeljivost, te saznanje o potrebi razborite, postepene evolucije našeg nacionalnog života i mirnog dozrevanja jugoslovenske nacionalne svesti u širokim slojevima naroda, kroz zajednički život u jednoj državi i kroz povezanost materijalnih i duhovnih interesa pojedinih delova, i naroda i državne teritorije. Jugoslovenstvo za Sokole nije zbir, već sinteza. Ali ta sinteza ne znači negaciju delova već njihovu harmoniju; ne znači sivu i šturu nivelaciju, već bogatstvo i šarolikost sadržine; ne znači ničiju smrt, već bujni i snažniji život sviju! Taj i takav jugoslovenski duh osetiće se svakako u punoj meri i u budućem sokolskom radu.

— Da li iz toga osnovnog stava u odnosu prema događajima, spolja i u zemlji, rezultiraju naročiti zadaci za Sokolstvo?

— Svakako! Sokolski rad je mnogostran i veoma razgranat. Pored telesnog vaspitanja, kao polazne tačke i osnove, on obuhvata celu duhovnu, moralnu i materijalnu stranu na-

rodnog života, na polju prosvetnom, kulturnom, socijalnom i privrednom. Sve to naročito na selu, gde je prava i najblagodarija domena sokolske delatnosti. Sav taj prostorni rad mora biti pod dominacijom osnovnih činjenica sadašnjice i povezan sa nekoliko temeljnih misli-vodilja u jednu skladnu celinu.

Bitni smisao celokupnog sokolskog rada mora biti jačanje i razvijanje odbranbene snage našeg naroda. Tom idejom mora da se inspiriše rad na sokolskom telesnom vaspitanju: unošenjem u sistem rada što više elemenata vojno-odbranbenog vaspitanja i što više aktivnosti u streljačkim otcemima.

U tom pravcu moraće se kretati i sav prosvetni rad u svima njegovim vidovima i sa svima sredstvima koja mu stoje na raspolaganju. Podizanje duha, vere i samopouzdanja; suzbijanje svih pojava malodušnosti i indiferentizma; razvijanje borbenosti i otpornosti prema vani, a bratske ljubavi, čvrstine i solidarnosti, u duhu jugoslovenskom i slovenskom prema unutra, — to treba da bude crvena nit koja će se provlačiti kroz sve manifestacije sokolskog prosvetnog rada.

U tom pravcu imaće u punoj meri da sarađuju i svi organi sokolskog narodno-odbranbenog rada, koji je u današnjim prilikama dobio svoju naročito veliku važnost, i koji u tu svrhu ima već svoj konkretno izrađeni program. S tim radom moraće da se udruži i rad svih sokolskih oteka za rad na selu, i kod Saveza i kod župa.

Te osnovne misli moraće doći do izražaja i u idejnoj koncepciji i u programu Svesokolskog sleta u 1941 godini, koji — kao što sam na početku rekao — predstavlja prvi i glavni zadatak Savezne uprave, kojoj će ovogodišnja savezna skupština poveriti voćstvo našeg Sokolstva za naredne tri godine.

Nadajmo se da će toj Saveznoj upravi poći za rukom da u Sokolstvo unese potreban dinamizam i elan, bez kojih se izvršenju svih navedenih velikih zadataka ne može ni pristupiti. Autoritet i disciplina, vera i požrtvovnost, rad i borbenost neka pri tome budu kameni međaši koji će obeležavati put sokolskog života u ovim značajnim vremenima, koja preživljavamo.

Nj. V. Kraljica Marija podarila zastavu članicama Sokola

Visoko ceneći i živo prateći rad Sokola, Nj. V. Kraljica Marija darovala je članicama Saveza Sokola K. J. zastavu, kao prelazni dar na utakmicama višeg odeljenja. Ovaj dar i pažnja Nj. V. Kraljice naišao je razumljivo, na veliko oduševljenje i zahvalnost naših Sokolika. Za ovu zastavu izrađuje se naročiti Pravičnik, koji će biti u mnogome sličan onome, koji se primenjuje kod utakmica za Mač Blaženopoč. Kralja Aleksandra. Kao i mač, tako i zastava, neće nikada preći u vlasništvo, nego će se imena pobjedničkih odeljenja upisivati na naročite pločice, koje će biti pričvršćene na drzak zastave.

JAČAJMO SE!

— Povodom Glavne godišnje skupštine Saveza SKJ —

Nikad značajnijeg i težeg vremena, u kome se sastaje naša savezna godišnja skupština. Značajnog po neverovatnim događajima, teškog po filmskoj brzini tih događaja.

Da nismo pripadnici viteške sokolske organizacije, možda bismo pali u izvesno melanholično raspoloženje. I našlo bi se opravdanja za to. Proces kulturnog, političkog i ekonomskog razvoja kod svih naroda u svetu danas je savršeno izmenjen. Pa ni to nebi bilo tako neshvatljivo, a najmanje bi moglo zadavati brige državicima i njihovim narodima. Ono što je u savremenoj situaciji najbednije, to je izmena načina neprijateljstva. Na protivnika se ne navaljuje odmah oružanom snagom, objavom rata i vođenjem borbe na otvorenom ili ukopanom bojišnom polju. Neprijatelja najpre treba ubiti duševno, a to znači pokolebati veru u mogućnost otpora. Preko štampe, preko radija, pomoću zborova i mitinga iznositi samo ono što uznosi svoj, a nipodaštava tud narod. To tako iz dana u dan, iz noći u noć, neprestano, istrajno, dušmanski izdržljivo, sve dok protivnik ne počne sumnjati u sebe, u svoju vrednost i u vrednost sve svoje okoline. I kad mrcvarenje dostigne kulminaciju, da se sve udesi tako, da oni najslabiji po svojoj duhovnoj snazi, brže bolje potreče, da toga istoga napadača zamole za zaštitu i pozovu kao spasioca.

Sve to što se u svetu događa gledamo mi svojim bistrim sokolskim okom, kome ništa ne izmiče iz vida. A onaj koji vidi i razume šta vidi, neće lako pokleknuti. Maniri o kojima je reč, mogu da upale jedanput, dvaput, pa i triput; ali sad bi već i slepi mogli progledati i gluvi pročitati.

Baš zato je glavna godišnja skupština u ovom trenutku dobro došla za naše sokolstvo, a preko njega i za narod! Na zborovanju načelnika, prosvetara, kao i na radnom i svečanom delu skupštine izbijaje iz svake sokolske reči: **razum, vera i snaga!** Zajednički sastanak će nas ovih dana još više okrepiti u jednodušnosti, po onoj davnoj kazanoj, mudroj reči: U dobru se ne ponesi, a u zlu se ne ponizi.

Naše lice je vedro, naše glave su uspravljene, jer smo svesni da

je nekada bilo i gore, pa nismo malaksali. Nekada nas je bilo manje, pa nismo očajavali. I zato, posle muževnih i svesnih većanja i odluka na skupštini, treba preneti sve naše napore na rad na terenu. Tu treba izdržati i privesti u delo sve što se na skupštini stvori kao plan daljeg rada. Reči, izgovorene na skupštini, moraju biti oživotvorene delom!

Posle ove skupštine moraćemo pozvati na zajednički posao široke narodne slojeve, bez obzira da li nam je ko, ili koliko nam je ko simpatičan. Sve se snage moraju skoncentrisati na podizanju narodnog duha, na čuvanju narodnog samopouzdanja, kao neizmernog i neutrošivog narodnog kapitala. Sloboda jedne zemlje nije nešto van njenih građana, niti ona može biti veća ili manja. Samo cela, zlatna i sjajna, ona se nosi u sreću svakoga pripadnika njenog. Ona za duh čovekov znači isto što i materijalna hrana tela.

Zato će na ovoj skupštini još jednom biti naročito podvučeno prvo sokolsko geslo. Prvo i jedino za ovaj trenutak: **Jačajmo se!**

M. Stanojević

Talas rodoljublja!

Talas rodoljublja, o kome je pisao »Sokolski Glasnik« na uvodnom mestu u jednom od prošlih brojeva, zahvaća zaista čitavu našu zemlju, sve staleže, sve krajeve i sve grupe. Mnogobrojna udruženja javila su se u poslednje vreme ističući u svojim proglasima i rezolucijama odlučnost da se brani bez ikakvog premissljanja svako parče jugoslovenskog terito-

rija i da se svi Srbi, Hrvati i Slovenci spoje u jednu rodoljubivu falangu za zajednički napredak i slobodu. Gotovo sva ženska udruženja u Slovenačkoj, izdala su u tome smislu proglas na svoje članstvo, jednako kao i veliki broj vitezkih organizacija, »Narodna odbrana«, ratnička udruženja itd. I štampa, sva bez razlike, poziva na slogu i na dizanje rodoljublja. Talas rodoljublja zahvaća čitavu zemlju, sa nepokolebljivom odlukom da se na svaku opasnost, bez ikakvog premissljanja i kombinovanja, odgovori najodlučnijim držanjem, koje je u skladu sa tradicijama jugoslovenskog junaštva i borbenosti svih Srba, Hrvata i Slovenaca.

U duhu tog raspoloženja održan je u ponedeljak sastanak velikog broja delegata nacionalnih udruženja u Beogradu, a na poziv odbora studenata beogradskog Univerziteta, kako bi se u čitavoj zemlji sprovela što efikasnija akcija u tom pravcu. Dan docnije održana je, na poziv udruženja »Narodna Svijest« (koje okuplja nacionalne radnike i stradalnike iz vremena svetskog rata), druga konferencija svih udruženja u Beogradu, u istom cilju.

Posve je prirodno, da se Sokolstvo iz dubine duše veseli ovoj aktivnosti naše rodoljubive javnosti, za koju je ono dalo jednu od prvih inicijativa i u kojoj ono uzima najvidnijeg učesća. Sve naše župe i jedinice, kao i svi naši pojedinci, treba svuda da su na čelu tog rodoljubivog zanosa i da sarađuju najpredanije sa svakim onim, koji je spreman da brani nezavisnost Jugoslavije i integritet njenih granica, bez obzira kojem udruženju ili kojoj partiji pripadao. Bezbednost i integritet Jugoslavije Sokolstvu su iznad svega!

Seoske žene i žene vežbaju u selu Boljeniču, kod Gračanice (Župa Tuzla).

Kratke vesti iz našeg Sokolstva

U nedelju, 16. aprila, priredilo je mariborsko Sokolstvo vrlo uspeli prolećni izlet sa autobusom u krajeve i sela uzduž državne granice, počevši od St. Ilje, preko Marije Snežne, Čmureka i Apača, u Gornju Radgonu, gde je bio položen venac na grob radgonskih žrtava. Izlet se je vratio preko Sv. Trojice gde je bio položen venac na spomenik Kralja Ujedinitelja. Izletu su se pridružila i neka druga nacionalna udruženja a cilj izleta je bio da Sokolstvo dode u što srdačniji dodir sa našim stanovništvom uzduž granice i da kod njega širi sokolsku misao i sokolska načela.

Sokolsko društvo Rusko Selo izveštava da je, usled preseljenja u koloniju Čarnojevićevo, promenilo svoj naziv u Sokolsko društvo Čarnojevićevo.

U počast uspomeni preminulog brata, Milana Ključeca veoma zaslužnog blagajnika Sokolskog društva Sisak, priložili su sestra Sofija i brat Vjekoslav Stavić dinara 500, a brat Stepan Vujičić dinara 200, za gradnju sokolskog doma u Sisku. Tjme su se najbolje odužili uspomeni brata Ključeca, koji je toliko truda uložio za gradnju tog doma.

Sokolsko društvo Krupanj priredilo je 10. o.m. prvu veoma uspešnu akademiju. Ovo mlado društvo pokrenulo je rad u svima pravcima sokolske delatnosti. Tako je ovih dana održalo predavanje »O bojnim otrovima«, uz veliko interesovanje. Prireduju se i izleti u prirodu, koja je u celoj okolini izvanredna, jer se ne daleko nalaze istorijski: »Mačkov Kamen«, grad »Sokoc«, »Radev kamen«, »Kostajnik« i dr., gde su u minulom ratu vođene gorke borbe.

Društvo Krupanj preporučuje i poziva i susedna društva Loznicu, Zvornik i Ljuboviju da uzmu učesća u ovim izletima, kako bi se uzajamnim sastancima dopunjavali i upoznavali.

Sokolsko društvo Murter, diletantka sekcija odigrala je drugi dan Uskrsa pozorišni komad »Hasanaginica« od M. Ogrizovića. Pretstavu je posetilo nekoliko stotina gledalaca. Zapažen je i veći broj braće i sestara iz društva Tjjesno. Na opšti zahtev, davala se repriza sledeće nedelje. Vredno je napomenuti da su članovi diletantke sekcije sve sami težaci i ribari, koji preko dana obavljaju svoj teški rad, a uveče dolaze u društvo na probe. Pa ipak igraju sa lepim uspehom.

U Sokolskom društvu Valjevo održano je 4. aprila o. g. predavanje o bojnim otrovima i odbrani od njih u vazdušnom napadu. Predavanje je održao peš. potpukovnik, br. Lojze J. Kumer. Predavač je pred mnogobrojnim slušaocima istakao potrebu obaveštenosti građanstva o organizovanoj odbrani od napada iz vazduha, a naročito potrebu upoznavanja građanstva sa bojnim otrovima. Predavanju je prisustvovala, pored celokupnog naraštaja i velikog broja građana, i srednjoškolska omladina Valjeva.

Sokolsko društvo u Devdelliju priredilo je 9. aprila akademiju, koja je bila dobro posećena. Akademiju je otvorio prigodnim govorom prosvetar društva, br. Sendić. Sa svojim vežbama su nastupile sve kategorije; naročitu simpatiju su privukle ženske kategorije sa savršeno izvedenim vežbama. Vežbe za ženske kategorije spremala je s. Sendić Maca uz pripomoć sestre Duganović, a za muške br. načelnik Kosta Aleksić.

Na drugi dan Uskrsa izveden je komad »Zulumčara«, od Sv. Čorovića, koga je sa uspehom pripremio br. Ilija Ivanović uz pomoć Prosvetnog odbora. Poseta je bila mnogobrojna. Na priredbi su zapaženi ugledni građani Devdellje i okoline. Ovom predstavkom osnovana je pozorišna sekcija društva u Devdelliju.

Sokolsko društvo Stara Pazova, prosvetni odbor, nastavlja sve intenzivnijim radom. Tako je, posle otvaranja lutkarskog pozorišta i uređenja knjižnice, osnovalo šahovsku i pingpong sekciju. Prosvetar društva br. I. Karić je u svome programu za buduću rad ZPO, naveo i potrebu što tešnje saradnje sa sokolskim četama radi organizovanja kulturne akcije na selima.

Sokolsko društvo Ljig održalo je godišnju skupštinu u prisustvu velikog broja građana. Skupštinu je otvorio br. Blagoje Nikolić, starešina društva. U okviru sve življe aktivnosti, društvo će povesti akciju, u zajednici sa zanatlijama, da podigne svoj dom.

PRVI ZAMENIK STAREŠINE SAVEZA SKJ, E. GANGL KOD NJ. V. KRALJICE MARIJE

Nj. Vel. Kraljica Marija primila je 15. aprila na Dedinju Prvog zamjenika starešine Saveza SKJ, E. L. Gangla. Nj. V. Kraljica se tom prilikom interesovala za rad Sokolstva u našoj zemlji.

Pregled istorije Srpskog Sokola u Sarajevu

(Nastavak*)

XV

Još od vanredne skupštine Srpske sokolske župe bosansko-hercegovačke, održane 10(23) oktobra 1910 god., Zupu su vezali zaključci od kojih su bili naročito važni: traženje dozvole nošenja sokolskog društvenog znaka i vežbanja srednjoškolske omladine u Sokolu. I jedno i drugo trebalo je, razume se, dobiti od Zemaljske vlade. Tek god. 1912 je vladin poverenik za zemaljski glavni grad Sarajevo izvestio Zupu da je vlada odobrila uporabu sokolskog društvenog znaka. U pogledu sudelovanja srednjoškolske omladine u sokolskim društvima, Vlada je načelno dozvolila ovo sudelovanje, ali uz izvesne uslove; kao n.p.r.:

Sudjelovanje u ovozemskim sokolskim društvima dopušteno je samo učenicima gornja četiri razreda srednjih škola, a dozvolu za to daju odgovorni učiteljski zborovi, i to svakom daku napose, i na izričitu želju njegovih roditelja.

Daci ne mogu biti članovi niti gosti ovijeh društava, nego im je jedino dopušteno, da u sokolskoj dvornici

pod upravom onoga, koga društvo za to odredi, vežbaju. Njima je zabranjeno da dolaze u koji drugi društveni lokal, osim u gombaonicu.

Sokolska društva, koja žele da i srednjoškolci kod njih gimnastiraju, imaju za ove ustrojiti odjelite dačke čete, koje će odjelito vežbati.

Društva primaju odgovornosti za to, što se na ovim satovima radi, odnosno propušta. Zato su dužna dake primjerno nadzirati. Ovaj se nadzor ima protegnuti i na to, da se opći higijenski i moralni ciljevi vježbi doista postizavaju. Stoga se može samo ovakvim društvima dopustiti da osnuju dačku gimnastičku četu, koja imaju ispitane učitelje gimnastike.

Sokolsko odijelo smiju članovi dačke čete nositi samo tada, kada nastupaju zajedno sa društvom u javnim produkcijama. Inače dačke čete ne smiju u javnosti nastupati zajedno sa sokolima. Naročito im je zabranjeno učestvovati u sokolskim ophodnjama i u priredbama političkoga ili istaknuto nacionalnog značaja.

Na ovoj dozvoli Zupa se zahvalila dopisom od 18(31) oktobra 1912 godine, u kojem je stavila svoje primjedbe. Zupu je najteže pogodila peta tačka Vladine dozvole, u kojoj se traži da dačke čete mogu imati

samo ona sokolska društva koja imaju ispitane učitelje gimnastike. Zato je tražila od Vlade da se svima onim koji su svršili sokolski tečaj, koje bilo vrste, priznaje sposobnost učitelja gimnastike. Iz izveštaja starešine Zupe o radu u godini 1912 vidi se, da Vlada to pitanje nije bila još rešila.

XVI

Za istoriju predratnog srpskog sokolstva u Bosni i Hercegovini veoma je značajna proslava »Prosvjetine« desetogodišnjice u Sarajevu, 8 i 9 septembra (po starom) 1912 godine. Srpska sokolska župa bosansko-hercegovačka potpuno je shvatila značaj ove proslave na kojoj su, pored Sokola, trebali da učestvuju i Pobratimi iz Bosne i Hercegovine. Od sarajevskog »Srpskog sokola« očekivalo se najviše. Župa, koja je uvek nailazila na puno razumevanje kod »Prosvete« za srpske sokolske interese, uputila je svim srpskim sokolskim društvima u Bosni i Hercegovini okružnicu, pozivajući ih da pošalju što veći broj odlično izvežbanih, uniformisanih članova-vežbača, i podvlačeći: »Uloga, koju srpski sokolovi treba tom prilikom da odigraju, velika je i značajna. Oni treba da reprezentiraju cvijet vitezke omladine srpske, oni treba da manifestuju našu sokolsku brojnu snagu, oni treba da pokažu spremu, vještinu i discipli-

novanost našu. U njih će tih dana da gleda cijelo srpsko sokolstvo i cio srpski narod«. Zatim se kaže: »Značenje ove »Prosvjetine« proslave za nas sokolove potpuno je jasno: pod okriljem našeg zajedničkog kulturnog društva održavaju srpski sokolovi u Bosni i Hercegovini svoj prvi veći sastanak i slet. Da on bude što dostojanstveniji, da uzmognemo ostati u što ljepšoj uspomeni kod svakoga ko nas na tome sletu vidi, glavna je briga Zupe, ali i svakog pojedinog društva. To od nas sviju traži srpska čast i obraz sokolski«.

Kakav su uspeh doživeli sokoli na ovoj proslavi, vidi se iz ovih reči brata Jove Popovića u »Spomenici II pokrajinskog sleta sokola Kraljevine Jugoslavije u Sarajevu«: »Opšta organizacija, nastup i izvođenje vježaba izazvali su divljenje ne samo među redovima našega svijeta nego i među predstavnicima državne vlasti koji su zvanično prisustvovali svečanostima. Naročito su interesovanje pobudili seoski sokoli »Pobratimi« koje su doveli brat Čedo Milić iz Hercegovine i brat Vlado Malić iz Bos. Krajine. Ali taj veliki uspeh naših Sokola i »Pobratima« pobudio je istodobno kod predstavnika vlasti strah i sumnju, čemu vodi taj rad i organizacija sokola. Od to doba naše sokolstvo stoji pod paskom policijskih organa«.

Prilikom održavanja ove proslave našli su se na okupu predstavnici svih srpskih sokolskih organizacija i održali su sednicu »na kojoj se pretresao srpskog sokolstva«, kako kaže brat Jovo Popović.

U okviru »Prosvjetine« proslave izvršeno je razvijanje zastava sokolskih društava Brčko i Tuzla. Predajući zastave bratu vodi »da ih poveri samo onom, koji će ih znati uvijek dostojno nositi«, starešina Zupe brat dr. Besarović, održao je govor u kojem je, između ostalog rekao: »Zastava je simbol svake ustanove, a sokolska zastava treba da nam pokaže put kako ćemo podizati fizičku snagu narodnu, probuditi njegovu svijest, kako ćemo podizati otpornu snagu pojedinaca, u njima odgojiti čelik karaktere, koji će biti u stanju da odbiju dostojno svaki napadaj na ono što je Srbima najsvetije: na srpsko ime. Naši srpski sokolski redovi još su rijetki, ali pogledamo li u najbližu prošlost, to s ponosom možemo reći da je sokolstvo u hvatilo duboka korijena u najširim slojevima narodnim, da je uzvišena sokolska misao zatalasala i prodrla do u žilice najširih slojeva, te mirne duše možemo gledati u sokolsku budućnost«.

(Nastaviće se)

prof. Hajrudin Čurić

*) Vidi »Sokolski Glasnik«, br. 14 i ranije.

Iz Izveštaja Uprave SSKJ, za godišnju skupštinu, 23 aprila 1939

Jug. Sokolstvo u prošloj godini i njegovi zadaci u budućoj godini

Uprava Saveza S.K.J. objavila je u štampanoj knjizi godišnji izveštaj o radu u g. 1938, koga će podneti Redovnoj godišnjoj skupštini, 23 aprila. Iz uvoda i opštih pogleda tog izveštaja vadimo neka najznačajnija mesta, koja su od interesa za čitavu našu javnost.

Prošla godina, kao nijedna posle rata, bila je ispunjena važnim i krupnim događajima, koji su imali dubokog odjeka i u jugoslovenskom Sokolstvu. Preživeli smo radosne ali i tužne časove.

Radosno smo ušli u jubilarnu godinu dvadesetogodišnjice narodnog ujedinjenja i stvaranja zajedničke jugoslovenske države. Pod pritiskom teške i ozbiljne međunarodne situacije, proslava Prvog Decembra u svim našim jedinicama, od prestonice do najzabačenijeg sela, nije bila samo sećanje na dane slave i herojstva, zanosa i sluge, borbe i pobeđe, u kojima je Sokolstvo odigralo časnu ulogu, već je ta proslava došla jedan mnogo dublji smisao: ona je predstavljala divnu manifestaciju patriotizma jugoslovenskog Sokolstva, manifestaciju velike vere u budućnost našega naroda i države, odlučne rešenosti da se sloboda naroda brani do poslednjeg daha i da se svaka stopa ove države, ako bude bilo potrebno, natopi novom krvlju, kao što je to naša naša prećka kada su je stvarali.

To osećanje jugoslovenskog Sokolstva prožima i ceo jugoslovenski narod, sve Srbe, Hrvate i Slovence, jer je Sokolstvo samo deo svoga naroda. To osećanje deli i seljak i gradanin, i radnik i intelektualac. A to opšte osećanje najjednostavnije je izrazila beogradska univerzitetska omladina, koja je u ogromnom broju zajedno sa Sokolstvom proslavljala Prvi decembar. Mirno i spokojno ulazimo u treću deceniju života naše nove države, verujući da će ljubav, dobra volja, sloga i uzajamno poverenje stvoriti još bolje uslove za svestrani razvitak celokupnog jugoslovenskog naroda i još lepšu budućnost jugoslovenske države.

Prikazuju se zatim uspehi jugoslovenskog Sokolstva na X. svesokolstvom sletu u Pragu, za čije spremanje se u prošloj godini najviše radilo. Preko 6.000 jugoslovenskih Sokola učestvovalo je na tom sletu, a naši vežbači pokazali su spremu koja je zadivila sve. Zatim se prelazi na događaje koji su se odigrali u Čehoslovačkoj i koji su izazvali duboko uzbudenje u čitavom jugoslovenskom Sokolstvu. »Svi mi koji smo vezani za bratski slovenski narod trajnim vezama krvi i srca, osetili smo i osećamo po intuiciji, po glasu naše savesti i naše duše, da nije u pitanju sudbina samo jedne slovenske države, nego posredno i sudbina celog Slovenstva«. Prikazane su zatim veze sa ČOS i akcija za pomoć čehoslovačkim izbeglicama.

Izveštaj prelazi zatim na teške i bolan gubitak što ga je jugoslovensko Sokolstvo pretrpelo smrću brata Đure Paunkovića, čijoj uspomeni su posvećene vrlo tople reči. Zatim se kaže:

Nažalost, opšte se prilike u nekim krajevima naše države nisu znatno popravile. Ovo važi naročito za naše zapadne i jugo-zapadne krajeve. U izvesnom pogledu, u nekim županima čak su se i pogoršale. Savezna uprava preduzimala je sve što je bilo u njenoj mogućnosti da utiče na poboljšanje ovih teških prilika, pod čijim je pritiskom izvestan broj naših jedinica, naročito čete, morao čak i svoj rad da obustavi.

Teškoće u sokolskom radu, pored opštih prilika proizlazile su u glavnom usled nedovoljnog broja sokolskih funkcionera, naročito na selu, i usled nedovoljnog broja sokolana i sokolskih vežbališta. Go-

skim stanjem u Sokolstvu ne možemo biti zadovoljni. Dužnost je uprava svih sokolskih tela da intenzivnom propagandom u sokolskim redovima razvijaju svest o potrebi finansijske samostalnosti Sokolstva i spremnost kod naših pripadnika za veće materijalne žrtve za sokolsku stvar.

Prilike spolja, kao i psihološko stanje u sokolskim redovima iziskuju danas naročito da voćstvo Sokolstva bude jedinstveno, čvrsto i efikasno. Voćstvo mora da ima jasno i jedinstveno gledanje na stvari i odlučnu volju da celu organizaciju vodi putem koji smatra pravilnim i korisnim po Sokolstvo. U tome mora da ima apsolutnu podršku svega članstva. Autoritet voćstva koje smo svojom voljom izabrali, počev od Saveza pa do najniže jedinice, moramo brižljivo čuvati radi interesa i ugleda Sokolstva. U vezi sa ovim, postavlja se pitanje reda i discipline u sokolskim redovima. Bez discipline nema reda, bez reda nema uspešnog rada ni napretka ni u jednoj društvenoj organizaciji. Zato je potrebno plansko i smišljeno vaspitanje sokolskih pripadnika u ovom pravcu, što je jedan od bitnih i visokih zadataka Sokolstva. To traže od nas ona načela po kojima se upravlja Sokolstvo, načela slobode i demokratije. Tražeći poštovanje autoriteta voćstva, red i disciplinu, ne znači da ograničavamo mogućnost kritike. Ali kritika mora da bude objektivna, stvarna i konstruktivna, vršena na odgovarajući način, u svoje vreme i na pravom mestu. S druge strane, moramo voditi strogog računa da na vodeća mesta u Sokolstvu dolaze takva lica, koja po svom sokolskom vaspitanju i ličnoj vrednosti olakšavaju podržavanje autoriteta funkcije i položaja koje zauzimaju.

Prilike u Sokolstvu i van njega u današnje vreme nameću svima koji nose odgovornosti za njegov napredak tešku dužnost da brižljivo, temeljno i svestrano ispituju i ocene sve one okolnosti od kojih zavisi da naše Sokolstvo može, sada i u budućnosti, u punoj meri da razvija uspešan rad u duhu osnovnih sokolskih načela i radi ostvarenja sokolskih ciljeva.

Po svojoj suštini, Sokolstvo mora prostrano da obuhvati ceo naš narod, da bude prisutno svuda gde žive pripadnici našega naroda, od prestonice do najmanjega naselja; mora da unosi svoja načela u sve narodne redove i da proširi svoj uticaj naročito u sokolski najugroženije i nacionalno najzabačenije krajeve. Zato moramo nastojati da pored društava i četa, ustanovimo i manja sokolska tela, koja će moći da ispunjavaju postavljene sokolske zadatke i onde gde još nema uslova za postojanje društava i četa.

Da bi se postigla potrebna efikasnost voćstva naših župa, koje moraju pratiti rad jedinica direktno na terenu, potrebno je neophodno smanjiti teritoriju župa a broj župa povećati. Ne može se dalje dopustiti da župe pojedine jedinice u toku cele godine ne obidu ni jedanput. Za važnije zajedničke sokolske akcije predvideti grupisanje više župa zajedno.

U pogledu sokolskih finansija, kojem je problemu Savezna uprava poklanjala najveću pažnju i mnogo puta apelovala na svoje jedinice da ispunjavaju svoje obaveze prema Savezu i župama, primećuje se ove godine izvesno poboljšanje, koje sa zadovoljstvom ističemo. Izgleda da se kod naših sokolskih pripadnika lagano razvija svest o tome koliko duhovna i moralna snaga Sokolstva zavisi od njegove finansijske samostalnosti. Samo finansijski nezavisno Sokolstvo može imati potpunu nezavisnost akcije. Osim toga, finansijska nezavisnost izaziva osećaj sigurnosti, snage i ponosa. To ne znači da Sokolstvo treba da se odrekne državne i druge javne materijalne pomoći, jer ono po zadacima koje ispunjava ima pravo na tu pomoć, kao i druge organizacije privatne inicijative koje vrše poslove od opšte koristi. Ipak, sadašnjim finansi-

skim stanjem u Sokolstvu ne možemo biti zadovoljni. Dužnost je uprava svih sokolskih tela da intenzivnom propagandom u sokolskim redovima razvijaju svest o potrebi finansijske samostalnosti Sokolstva i spremnost kod naših pripadnika za veće materijalne žrtve za sokolsku stvar.

Prilike spolja, kao i psihološko stanje u sokolskim redovima iziskuju danas naročito da voćstvo Sokolstva bude jedinstveno, čvrsto i efikasno. Voćstvo mora da ima jasno i jedinstveno gledanje na stvari i odlučnu volju da celu organizaciju vodi putem koji smatra pravilnim i korisnim po Sokolstvo. U tome mora da ima apsolutnu podršku svega članstva. Autoritet voćstva koje smo svojom voljom izabrali, počev od Saveza pa do najniže jedinice, moramo brižljivo čuvati radi interesa i ugleda Sokolstva. U vezi sa ovim, postavlja se pitanje reda i discipline u sokolskim redovima. Bez discipline nema reda, bez reda nema uspešnog rada ni napretka ni u jednoj društvenoj organizaciji. Zato je potrebno plansko i smišljeno vaspitanje sokolskih pripadnika u ovom pravcu, što je jedan od bitnih i visokih zadataka Sokolstva. To traže od nas ona načela po kojima se upravlja Sokolstvo, načela slobode i demokratije. Tražeći poštovanje autoriteta voćstva, red i disciplinu, ne znači da ograničavamo mogućnost kritike. Ali kritika mora da bude objektivna, stvarna i konstruktivna, vršena na odgovarajući način, u svoje vreme i na pravom mestu. S druge strane, moramo voditi strogog računa da na vodeća mesta u Sokolstvu dolaze takva lica, koja po svom sokolskom vaspitanju i ličnoj vrednosti olakšavaju podržavanje autoriteta funkcije i položaja koje zauzimaju.

II jugoslovenski svesokoljski slet u Beogradu 1941 godine, koji je posvećen punoletstvu Nj. V. Kralja Petra II, treba da bude završni čin Sokolske Petrove Petoletke, kruna one velike zamisli čije ostvarenje predstavlja moralnu obavezu celokupnog jugoslovenskog Sokolstva. Vreme koje nas deli od sleta veoma je kratko, jer su ogromni poslovi koji se imaju svršiti. Nova Uprava Saveza ima pred sobom težak zadatak, koji naročito teškim čine opšte prilike u kojima se danas nalazimo. No uspeh sleta neća zavisiti samo od rada i sposobnosti savezne uprave, već u istoj tolikoj meri od rada i napora svih sokolskih jedinica i svih sokolskih pripadnika. Slet je naše opšte zajedničko delo. On će uspeti samo tako ako bude rezultanta svih sila jugoslovenskog sokolstva.

Samo koncentracijom svih sokolskih snaga, udruženim naporom, svesnim ispunjenjem dužnosti, ljubavlju i oduševljenjem možemo uspešno izvršiti svoj zadatak i doći do ostvarenja naših ciljeva i ideala.

Dirljiv pogreb br. Božidara Abadžije

Poslednje počasti bratu Božidaru Abadžiji, čiju tragičnu smrt je »Sokolski Glasnik« javio u prošlom broju, okupile su oko dragog pokojnika sva sokolska srca u zemlji i vidno kulminirale u ispraćaju smrtnih ostataka mladoga sokolskog borca iz Zagreba u Beograd, kao i u svečanoj sahrani u Beogradu.

Telo uzornog sokolskog radnika, Božidara Abadžije, bilo je najpre izloženo u sokolskom domu društva Zagreb I, gde su mu odane ganutljive počasti sa strane sokolskog i nacionalnog Zagreba. Ispraćaj mrtvog tela iz Zagreba bio je vrlo svečan, uz učestvovanje velike povorke So-

pokojnikove supruge i rodbine, išla je uprava župe Beograd, zatim uprava društva Beograd V, ogroman broj članstva i radnika itd. Među prisutnima zapažen je i Prvi zamenik starešine Saveza SKJ, brat Gangl.

Pred crkvom na groblju oprostio se sa pokojnikom brat Ivan Kovač, u ime Saveza SKJ, koji je, kao vođa takmičenja u Zagrebu, naročito podvukao izvanrednu vežbačku spremu pokojnikoga Abadžije i nađe što ih je naša telovežba polagala u nje. U ime Sokolske župe Beograd uzeo je reč brat Adolf Štefan, koji je istakao da će Sokoli Beogradske župe u bratu Abadžiji gledati uvek svetao

kola, sa predstavnicima zagrebačke župe i svih zagrebačkih sokolskih društava na čelu. Za odrom je išla neutešna supruga, naša sestra Jelena Abadžija, a iza nje najstariji članovi zagrebačkog Sokolstva, među kojima Dr. Gavrančić, Dr. Verk, Dragutin Sulce itd. I veliki broj ostalog građanstva uzeo je učešća u povorci. U ime Saveza i zagrebačke župe oprostio se od pokojnika starešina župe. Dr. Oton Gavrančić, a u ime stručnog voćstva i prednjaka, brat Dr. Stanko Tončić.

Mrtvo telo brata Abadžije preneto je u Beograd i smešteno u domu sokolskog društva Beograd V, na Senjaku, koji je bio sav u crno zavljen. Velik broj beogradske sokolske i ostalog građanstva neprestano je dolazio u sokolanu da iskaže poslednju počast mladom borcu, koji je dao život u vršenju sokolske dužnosti. Stražu oko odra čuvali su neprestano članovi Sokola i njegovi drugovi, radnici iz Električne centrale.

U nedelju, 16. o. m., priredjen je bratu Abadžiji veličanstven pogreb, na kome je uzelo učešća gotovo čitavo beogradsko sokolstvo i velik broj ostalog građanstva, te njegovih drugova, radnika. Prota Velimir Tašić održao je opelo pokojniku i pri tom se toplim rečima setio uzornog života mladog Sokola Abadžije i njegove dragocene žrtve za ideale jugoslovenstva, slobode i napretka, podvukavši da »sve ono što se nalazi u pravilima Sokola, nalazi se i na stranicama Hristova jevanđelja«; pa da zato Sokolstvo i odgaja ovakve borce, spremne na svaku žrtvu, kao što je br. Abadžija. Još pre nego što je žalobna povorka krenula iz Doma, oprostio se od brata Abadžije njegov društveni načelnik, brat Mile Dančuo, koji je podvukao strašnu činjenicu da baš danas, kada su Sokolstvu i Jugoslaviji potrebni najbolji sinovi, i kada se čitav narod poziva na okup, odlazi onaj koji je bio jedan od najboljih. Brat Dančuo je govorio zatim o retkoj aktivnosti brata Abadžije koji je svojim članstvom u društvu Beograd V doprineo mnogo, da to društvo dođe u red najboljih društava u Jugoslaviji. Pred domom se oprostio od pokojnika i činovnik Direkcije tramvaja i osvetljenja Milan Simić, u ime pokojnikovih drugova u radu, ističući njegove vrline kao druga i kao svesnog radnika.

Žalobna povorka krenula je zatim ulicama prestonice, praćena suzama i uzdasima velikog špalira građanstva. U povorci je učestvovala sokolska konjica, muzika Sokolskog društva Beograd VIII, pet članskih i jedna naraštajaska zastava, izaslanici Saveza SKJ i Ruskog Sokola, odeljenja naraštaja i dece; a za odrom, iza

primer sokolskog požrtvovanja i da će za sva vremena sačuvati najtopliju uspomenu na njega.

Nad otvorenim grobom uzeo je reč, ispred radništva, g. Milorad Despotović, ističući radničku svest i drugarstvo brata Abadžije. Konačno je, ispred Starešinstva Sokolskog društva Beograd V, uputio bratu Abadžiji nad otvorenim grobom poslednji pozdrav starešina društva, brat M. Reljić. Kao starešina društva kojemu je brat Abadžija posvetio svoje najlepše snage, brat Reljić je ocrtao plemeniti lik mladog sokolskog borca, koji nije imao drugih ideala nego što je pošten rad za svoju porodicu i za svoj narod, a kojemu je vrhovna želja bila, da čuva amanet Kralja Mučenika u radu za nezavisnost i veličinu otadžbine.

Nakon govora brata Reljića obavljena je sahrana brata Abadžije uz dirljivo jecanje svih prisutnih, koji su sa bolom u srcu gledali kako nestaje jednog mladog i poletnog života, koji je toliko potreban bio Sokolstvu i narodu u današnjim vremenima.

Inicijativom starešinstva sokolskog društva Beograd V osnovan je specijalni fond pod imenom »Fond Božidara Abadžije«. Iz tog fonda pomagace se u prvom redu njegova majka, koju je on svojom zaradom izdržavao. Osim toga svake godine, na dan njegove smrti, oblaćice se izvestan broj siromašne sokolske dece. Očekuje se da će sokoli i sokolski prijatelji priložiti svoje priloge u ovaj fond.

Prednjački tečaj Sokolske župe Petrovgrad

Naša župa održala je, od 20 marta do 1 aprila, opšti župski prednjački tečaj za članove, koji je polazilo 31 braće iz 18 jedinica. Tečaj je održan u Velikoj Kikindi, u prostorijama ta- nošnjeg društva.

Voda tečaja bio je prednjak župe, brat Stevan Buča iz Petrovgrada, a ostali predavači: Dr. Jovan Sremac, Dr. Aleksandar Petrović, potpuk. Jakov Ivanović, Mladen Đukin, Blagoje Stranjić, Mita Trifunac i Đorđe Barsarić, iz vel. Kikinde.

Tečaj je otvorio brat Dr. Petar Bojanić, zam. starešine župe, a na završetku zastupao ga je brat Milivoj Čirilov, član uprave župe. U toku tečaja izvršio je pregled rada načelnik župe, brat Alojz Pogačnik.

Na tečaju je proučeno celokupno gradivo propisano po novoj osnovi od bratskog Načelnništva Saveza, a pored toga održana su predavanja o odbrani od napadaja iz vazduha i o otrovnim gasovima, a prikazano je i nekoliko sokolskih i drugih filmova. Polaznici tečaja su za celo vreme pokazali osobiti interes.

Prednjački tečaj Sokolske župe Petrovgrad, u Vel. Kikindi

Соколски слет у Крушевцу

О Духовима ове године, 28 и 29 маја, одржаће се у Крушевцу шести жупски слет Соколске жупе Крагујевац. На слету ће учествовати као гости и соколи Соколске жупе Ниш.

Какав значај ће имати овај слет и зашто се приређује баш у Крушевцу? — Овога лета, на Видовдан, навршиће се 550 година од боја на Косову, после кога је неминовно морало доћи и дошло до постепеног губљења наших државних самосталности и дугог и тешког робовања. У борби за слободу земље и народа, у борби за народни понос и достајанство, у борби „за крст часни и слободу златну“ — овај пораз нашег народа на Косову значио је за северне и западне српске крајеве исто оно што је пораз код Черномена на Марици био за јужне наше земље. Иако непосредно после Косова није дошло до пропасти свих наших средњовековних држава, иако је та неједнака и крвава борба трајала још више од стотину година, ипак је догађај на Косову значајно одлучан тренутак за судбину нашег народа. Освајач је на Косову отворио капију и за улазак у централну Европу.

Наш народ је пораз на Косову схватио у свој озбиљности и тежини његовој. Схватио га је као нешто што је неминовно морало доћи, као нешто судбином одређено, оно што се није могло обихћи ни избећи. То своје схватање народ је казивао кроз песме народних певача. На то схватање наводи и чињеница да је кнез Лазар, „честито колено“, опет према народној песми, имао да бира између пораза и победе, између небеског и земаљског царства, па се одлучио за оно прво, јер

„Земаљско је за малена царство,
„А небеско увек и довека.“

Али пораз на Косову није схваћен као народна срамота него као јуначки пад, није схваћен ни као дефинитиван него као нешто пролазно. Зато је Косово баш са тог пораза постало славно, јер је оно потстицало и опомињало народ на даље напоре и нова прегнућа. То је био и јуначки пад и нови потстрек. Тај свој „зао уде“ на Косову народ је опевао више него један догађај из своје историје, чак више него и један успех свој. А — лепо је запажено и речено — народ никад неће певати своју пропаст, никад неће прослављати свој потпуни пад; народ пева само о оном поразу после кога ће сигурно доћи и одмазда и васкрс.

Та вера у васкрс после Косова огледала се и у живајој и неравној борби за одржање и последњих наших самосталних држава пуних сто година; та вера у васкрс одржала је народ за све време тешких искушења у мрачном ропству и чинила да се истраје у патњама; светла народна прошлост и вера у бољу народну будућност, исказивана уз гусле кроз народну песму, одржале су и шириле народну свест; вера и свест водиле су многобројне генерације нашег народа у свим покретима, током неколико векова, упереним против освајача и угњетача; вера и свест су пуниле горе хајдучима ради освете и борбе за слободу; вера и свест су довеле хајдучке вође на Орашац и Таково; вера и свест су стварале националне покрете, током XIX и почетком XX века, у свим крајевима нашег народа ради борбе за слободу; вера и свест довеле су до Видовдана 1914; вера и свест су, најзад, триумфовале у народном ослобођењу и уједињењу 1918.

Косово, „са пораза славно“, вековима је вапило за осветом. Оно је, као савест, опомињало генерације на дужности. Народни певач је певао:

„Ој Косово, наша земљо дивна!
„Проста оном и душа и тело,
„Ко погубио је те војујући,
„А благо му довијека било,
„Ко т'избави турскога зулума!“

Оно је потсећало на овај амалет све док се 1912 није могло рећи осветницима Косова и ослободиоцима јужних крајева „За Косово — Куманово“ и док се 1918 није завршило народно уједињење, сан и кнеза Лазара и краља Твртка и бана Иваниша.

И овога лета, кад ће се навршити 550 година од тог страшног и славног догађаја, ми морамо да се сетимо на те светле дане. Ове године више него и једне друге. Соколи пре него ико други. Ради тога ће се Соколи жупа Скопље и Цетиње, са чијих су територија пре 550 година појуриле чете на Косово, састати о Видовдану ове године „на разбојишту Честитог Кнеза“, да оживе она епска времена и да се још више надахну одлучношћу и пожртвовањем коловских мученика. Соколи Соколске жупе Крагујевац ће нешто раније отпочети ове свечаности. Они имају на свом подручју Крушевца, престоницу кнеза Лазара, у коме је донесена судбоносна одлука да се брани част и достојанство народне државе и народна слобода онако одлучно како је Обилић рекао:

„Боље нам је мушки изгинути,
„Него женски изгубити царство!“

Соколи Соколске жупе Крагујевац, уз пријатељско и братско учешће Соколске жупе Ниш, наћиће се крајем маја ове године у Крушевцу, из чијег је града излазила и поред Лазарице пролазила војска која ће, само неколико дана доцније, славно пасти на

Косову. Сакупиће се Соколи из оних места и крајева из којих се, пре 550 година, сакупљала војска Лазарева:

„Да покупим све што ја имадем:
„Крушевачку жупу и Расину,
„Шумадију и Мораву целу,
„Сву Нишаву и Тимочку Жупу,
„Добочицу, Врање и Прешево,
„Браничево и кршно Кучево,
„Златни Тимок и Крајину доњу.“

Сакупиће се у Крушевцу Соколи Шумадије и Мораве, да се још више надахну одлучношћу и пожртвовањем ових јунака и евоцирањем прошлости проживе оне епске дане када је излазила из града Кнежева „војска на алаје“ и, свесна да се неће никад повратити, са одушевљењем и поносом одлазила на Косово; да осете осећања сестре која од девет брата није могла задржати ниједног у Крушевцу, „једног брата сестри од заклетве“; и бол мајке за „својих девет милих сина, и десетим Стар-Југом Богданом“; и очајање Косовке девојке „од бијела града Брвеника“ због одласка јуначког заручника... Сакупиће се Соколи да се на примерима одлучности и пожртвовања у прошлости науче истрајности, искрепности и пожртвовању у садашњости и будућности.

То је смисао и у томе је значај соколског слета у Крушевцу. Поред циљева и задатака заједничких за све слетове, — да оживе и појачају веру у соколске идеале и њихово остварење, да покажу соколску снагу и дисциплину и да створе одушевљење, — слет у Крушевцу има, како је напред речено, и овај свој посебни циљ и задатак.

Стога до виђења у Крушевцу — 28 маја!

Милоје А. Павловић

Четврти број ревије „Soko“

Pre par dana izašao je četvrti broj revije »Soko«, organa Saveza Sokola Kraljevine Jugoslavije, za sokolsku prosvetu, telovežbu i naraštaj, koji obasiže 56 strana i mnogo slika u tekstu. Broj ima ovaj nadasve bogat i zanimljiv sadržaj:

Reč Uredništva; — Ustanak jugoslovenskog Sokolstva, u Americi, g. 1917, (Milan Marjanović); — Moja srećanja z brati Junaki (E. L. Gangl); — Harmoničan odgoj (Josip Boko); — Vidovdanski utrinek, pesma (Anton Debeljak); — Za bolju organizaciju našeg narodnog prosvetivanja (Vladimir Deduš); — Sve za obraz i slobodu. Pozorišni komad u 6 slika (svršetak), (Dr. Nikola Škerović); — Udar na jedinstvo Srba i Hrvata pre 30 godina; — Slovačka kultura kroz 20 godina; — Jugoslovenstvo kao spas u opasnosti.

TELESNO VASPITANJE

O sistemu vaj, pri katerih je treba već telovadcev (Dr. V. Murnik); — Zrnašca, ili što ne treba (M. Vojinović); — Misli o članskim prostim vežbama za 1939 godinu (H. Milošević); — Vežbovni čas za članove (I. P. Sedlaček); — Tenis (S. Sekovanić); — Grada za vežbanje na spravama za članove; — Primeri vežbi na spravama za žene (O. Skovran); — Proste vežbe za vežbovne časove žena, (J. Trdina); — Uvežbavanje članova za viši razdeo (R. Ban); — Uputstva za utakmice žena (O. Skovran); — Opšte utakmice članica i ženskog naraštaja Saveza SKJ, 1939 g.; — Nove knjige.

SOKOLSKA PROSVETA

Posle godišnjih skupština (D. B.); — Sokolice u Petrovoj Petoletci (M. Gruborova); — Posle dve godine (J. U.); — Petrova Petoletka u četi Elez (J. U.); — Razni zvučni efekti; — Lutkarsko pozorište Sokolskog društva Sarajevo—Matica; — Štednja u današnjem vremenu (R. A.); — Kartanje i nelegalna prodaja alkoholnih pića po selima; — In memoariam Stoji Ilić (I. A. Tabaković); — Proletnji ciklus sokolskih radio predavanja; — Rad Z. P. O. župe Kragujevac; — Pedeset godina Obce Sokolske; — Nove knjige; — Zvanična saopštenja.

SOKOLSKI NARAŠTAJ

Naš ideal (I. Majcan); — Tako govoraše Preradović (F. Pavešić); — O slovenskoj duši (F. Pavešić); — Zrinjski i Frankopan (J. Matešić); — Prvi okršaj s morem (S. Svoboda); — Tajna i moć sugestije (I. A. Tabaković); — Roman o malom šumaru Zvonku (I. Mileta); — Naši pesnici (A. Debeljak, S. Mutibarrić, I. Majcan, R. Suković, F. Pavešić, J. Matešić, I. A. Tabaković); — Radovi našeg naraštaja (Gojko Jakovčev, Zvonko, Budimir M. Jeftić); — Popunjalka.

Pretpлата je samih 45 dinara godišnje; a naručuje se: Administracija »Soko«, Beograd, Pošt. fah 342. — Račun Poštanske štedionice, br. 57.686.

25-godišnjica od smrti Dr. Dragana Janečka

Sutra, 22 ov. m. navršuje se 25 godina otkako je u Zagrebu preminuo brat Dr. Dragan Janeček, i tajnik predratnog Hrvatskog Sokolskog Saveza. Rodio se 1880 g. u Zagrebu, tako da su mu bile tek 34 godine, kada je ispušio svoju plemenitu dušu. Otac Draganov bio je Dr. Gustav Janeček, koji je svojodobno obnašao čast rektora zagrebačkog univerziteta te predsednika Jugoslovenske akademije znanosti i umetnosti u Zagrebu. Kći brata Dragana, gđa Mirjana D. Janeček, već nekoliko godina vo-

di u Zagrebu poznatu školu za ritmičku gimnastiku i umetnost, sledeći i u tom pravcu stope svoga oca.

Koliko je Draganov otac zavoleo naše krajeve, najbolje dokazuje njegovo veliko oduševljenje za prirodne lepote naše zemlje, napose za Plitvička Jezera, tako da se u prvom redu njemu ima da zahvali za opsežniju akciju koja je povelena za polepšanje Plitvičkih jezera. Ove osećaje za slovenstvo i za prirodne lepote u najvećoj meri baštini od svoga oca pokojni brat Dragan, pa zato već kao dak ulazi u Sokolstvo, najpre kao vežbač, a kasnije saradujući u raznim odgovornim funkcijama. Njegova čvrsta pojava morala je da pada u oči braći sokolima u zagrebačkom »Hrvatskom Sokolu«, te ga izabraše društvenim barjaktarom. Vazda se time ponosio i časno je nosio svoj sokolski barjak po raznim sletovima i kulturnim svečanostima. U to je vreme svršio pravne nauke i promoviran je za doktora prava.

Pokojni se brat Dragan istakao također kao sokolski pisac, u hrvatskim, češkim i bugarskim sokolskim časopisima i u raznim prigodnim sokolskim izdanjima. Svi njegovi članci odišu jasnoćom stila, jedrinom sadržaja, a u prvom redu beskrajnom ljubavi za otadžbinu i za slovensku braću. Vodeći funkcioneri predratnog Hrvatskog Sokolstva pozivaju ga u upravu Saveza i poveravaju mu tešku i časnu zadaću saveznog tajnika. Za osnutak Hrvatskog Sokola u Čikagu stekao je također neprolazne zasluge.

Starija se braća sa zahvalnošću i dubokim pietetom još i danas spominju prerano preminulog brata Dragana, a mladoj generaciji neka njegov lik bude svetlim uzorom ozbiljnog i predanog rada za našu sokolsku ideju!

Tečaj za kadrovski rok u Splitu

Od 27 do 31 marta održao se je I. tečaj župe Split iz gradiva po Pravilniku za polaganje ispita članova S. S.K.J., kandidata za povlasticu skraćenog kadrovskog roka, kod obaveznog služenja u vojsci.

Tečaju je prisustvovalo 10 braće iz društava: Split, Supetar, Solin, Trogir, K. Lukšić, Milan a vodio ga je I. zamenik načelnika župe, br. Zvonko Barišić. Predavači su bili braća: Jovan Nikolić, poručnik b. b.b II. kl. v. h. i., Boško Asanović, pešadijski potporučnik i Z. Barišić. Ispiti su se vodili pred komisijom koju su sačinjavali braća: Barišić, Nikolić, Asanović, Milivoj Sredojević i Zisi Todirović, a položila su sa uspehom sva braća koja su pohađala tečaj.

Ovakvi tečajevi i ispiti vršiče se u župi Split 2 puta godišnje.

Balkanske države i međunarodni položaj

Rumunski list »Timpul« koji se smatra da je vrlo bliz ministru spolnih poslova Gafenku, posvećuje veliku pažnju nedavnom sastanku između turskog i rumunskog ministra spolnih poslova u Carigradu i veli da su ti razgovori bili od velikog značaja za kompaktnost balkanskih naroda. Na tom sastanku podela se reč o posledicama promene u Albaniji za ostali Balkan, o stanovištu država Balkanskog sporazuma prema sadašnjoj akciji velikih sila, o engleskim garancijama prema Rumuniji i Grčkoj, o pitanju prolaza ratnih lađa kroz Bosfor i Dardanele, kao i o pitanju eventualnih revizionističkih zahteva, koji bi mogli da dođu sa strane Mađarske ili Bugarske. Sastanku u Carigradu posvetila je naročitu pažnju i ostala svetska štampa, koja naročito podvlači činjenicu, da je Turska potpuno solidarna sa Rumunijom te da se radi na što jačoj kompaktnosti balkanskih naroda. U slučaju opasnosti za Rumuniju, Turka bi dala slobodan prolaz kroz Dardanele za svaku pomoć upućenu Rumuniji.

U vezi sa stanovištem balkanskih država prema sadašnjoj međunarodnoj situaciji, od naročitog je značaja pisanje poluzvaničnog bugarskog lista »Dnes«, koji kaže da se bugarska spoljna politika oslanja u prvom redu na dva dragocena prijateljstva, sa bratskom Jugoslavijom i sa Turkom. List podvlači da je razvoj bugarske spolne politike nerazdruživo vezan sa stanovištem i držanjem njenog zapadnog suseda, Jugoslavije.

Londonski »Times« se bavi također držanjem balkanskih država, pa kaže između ostalog:

»Samopomoć je baza svake kolektivne sigurnosti i saradnje. To što vredi za Veliku Britaniju vredi i za Balkan. Postoji mogućnost da balkanske zemlje, na osnovu danih garancija o punoj pomoći zapadnih veličnosti (uključivši tu i gospodarsku pomoć) stvore blok čija će snaga biti dovoljna da ih osigura od svake eventualnosti. Nema sumnje da je neposredni zadatak diplomatije da nastavi i dokrajči napore koji su izvršeni u tom pravcu. Ujedinjeni balkanski narodi mogu da očuvaju svoju egzistenciju i da razviju svoje snage. Podeljeni, oni postaju lagani plen za napadača. Izbor je jasan za svakoga od njih i tesko je pretpostaviti da se ne bi mogao naći praktičan put za uzajamne koncesije, koje bi dovele do jedinstva i mira. Zajednička opasnost pretpostavlja i zajednički rad.«

Nemačka štampa reagira na englesko pisanje i ima posve drugačije gledište. Tako n. pr. »Völkischer Beobachter« piše da se Engleske ništa ne tiče Grčka i da još manje ima veze sa Rumunijom. »Ono što je britanska politika učinila sa Poljskom i što bi htela da učini sa Grčkom i Rumunijom, upravo je evropski zločin.«

VERA I TOTALITARNOŠĆ

Katolička omladinska revija »Luč«, koja izlazi u Zagrebu, donosi članak Maksa Peloeze pod naslovom »Za totalitarni katolicizam«, u kome među ostalim kaže: »Hoćemo ukratko, da »Domagoja« i čitava Katolička Akcija bude dostojan instrumentat za afirmiranje papinske ideje u Hrvatskoj. Jer, Crkva ima uistinu pravo i dužnost, da zahtijeva totalitet svoje vlasti nad pojedincem: čitav čovek, potpuno, pripada Crkvi, jer on potpuno pripada Bogu.«

Ovo nije, naravno, ni prvi ni poslednji pokušaj, da se u ime Boga nametne ljudima gospodstvo jednog staleža, pa će baš zato i završiti kao i svi dosadašnji, — sve većom verom čovečanstva u slobodu i u večnog Boga pravde i slobode!

Studentsko društvo gradišćanskih Hrvata u Beču »Kolo« raspušteno je. Raspuštanje je motivisano time, što je društvo bilo začlanjeno u Katoličkoj akciji. Naši klerikalni listovi ne pišu, međutim, o tome ni reči.

Red glavne godišnje skupštine Saveza SKJ.

Ovogodišnja Deveta redovna glavna godišnja skupština Saveza Sokola Kraljevine Jugoslavije, održaće se dana 22 i 23 aprila 1939, u Beogradu.

Prvi deo skupštine, koji će imati radni karakter, održaće se sutra, u subotu, 22 aprila, u prostorijama Saveza SKJ u 9 sati izjutra. Pored ostalog, nalaze se na dnevnom redu izveštaji Savezne uprave i Nadzornog odbora, te referati o Sokolstvu u današnjim prilikama, o sokolskom sletu godine 1941, o sokolskoj štampi, o finansijskoj politici Sokolstva itd. I konačno će se izvršiti izbor prvog zamenika starešine Saveza SKJ i izbor ostalih članova Savezne uprave.

U nedelju, u 10.30 časova, će se obaviti svečani deo skupštine, u velikoj dvorani Sokolskog društva Beograd-Matica, u Deligradskoj ulici. Na tom svečanom delu uzeće reč Prvi zamenik starešine, brat E. L. Gangl, koji će najpre uputiti pozdrav Nj. V. Kralju; a zatim će otpozdraviti prisutni gosti. Posle toga će se dati izveštaj o značenju sokolske Petrove Petoletnice i kratak tajnički izveštaj. Pročitace se rezolucija godišnje skupštine i druga važna sopštenja, pa će zatim slediti pozdrav novoizabranе Savezne uprave u ime svih župa i svečano zaključenje sednice.

Pre glavne godišnje skupštine, danas, u petak, 21 aprila, održaće se u prostorijama Saveza sednica Plenuma Savezne uprave.

Danas se drži i godišnje zborovanje sokolskih župskih prosvetara, u svečanoj dvorani »Zanatskog doma«, u Beogradu. Na zborovanju će se pretresati praktična organizacija nastajskih škola u prirodi, realizovanje prosvetnog plana u SPP, akcija Sokolstva u saurenim svetlim prilikama. Idejne prosvetne škole, saradnja jugoslovenskog i ruskog Sokolstva, slovenska solidarnost u akciji, svesokolski slet 1941, organizacija okružnih prosv. tečajeva, sokolska štampa, izbor saveznog prosvetara itd.

Konačno se danas održava i sednica zbora svih načelnika i načelnica sokolskih župa iz cele Kraljevine. Na ovom zasedanju rešavaće se mnoga stručna sokolska pitanja, kao pitanje rada u duhu odbranbenosti i pripravnosti; o novom radnom odelu za članove narastaja i decu sokola; o radnom sletu 1940 godine; o učestvovanju jugoslovenskog Sokolstva na sledećim bugarskih Junaka u Sofiji 1939 godine; o ženskim utakmicama u kolarici; rasporred rada putujućih prednjačica itd. Ovom prilikom pregledaće se i ženske vežbe za ovu godinu.

PRED ODLASKOM SOKOLSKIH TAKMIČARA ZA PARIZ

Dana 3 maja počinje u Mariboru trening i utakmice za izbor vrste prvoplasiranih takmičara, koji treba da podu za Pariz na utakmice sa francuskim gimnastičarima. Na mariborskim takmičenjima učestvovala 12 takmičara, a vođa utakmica biće zamenik Saveznog načelnika, br. Ivan Kovač; dok će sudije ponovo biti Leon Stukelj, E. Antonsijević i Hrvoje Macanović. Trening i utakmice trajaće do 7 maja, a 8 maja vrsta polazi za Pariz. Vođa i trener vrste biće svet-ski prvak, Leon Stukelj.

»ODBRANBENOST ŽENA-SOKOLICA«

Iz štampe je izašla knjiga koja se već duže vreme očekuje u redovima žena-sokolica. Ta knjiga zove se »Odbranbenost žena-sokolica«. Knjiga je izrađena po češkim vrelima. Dobija se kod Saveza Sokola K. J. Isto tako, kod Saveza Sokola dobijaju se veoma potrebne knjige »Potrebna znanja za streljačke sokolske oteke«, po ceni od 25 Dinara, zatim »Vežbe oblikovanja« po 12 Din.

Iz slovenskog sveta

BUGARSKA I JUGOSLAVIJA

Novosadski »Dan« je objavio u poslednje vreme čitav niz dopisa iz Sofije, u kojima se prikazuje život u Bugarskoj i naročito se ističe odanost Bugara prijateljstvu sa Jugoslovijom. Pisac tih članaka obišao je čitavu Bugarsku i razgovarao sa seljacima i sa ostalim staležima i tvrdi, da je svuda naišao na jednodušno raspoloženje za što uži saradnju, pa i za potpuno jedinstvo sa Jugoslovijom.

ČESI I SLOVACI U AMERICI

Dana 18 aprila započeo je u Čikagu, u Severoameričkoj Uniji veliki kongres svih Čeških i Slovačkih organizacija u Americi. Na kongresu će učestvovati i sve slovačke organizacije, ne samo one koje su pristajale uz čehoslovačko jedinstvo, već i autonomističke, a biti će prisutne i organizacije iseljenika iz Podkarpatske Rusije. Kongres se drži pod protektoratom bivšeg prezidenta republike, Beneša, i na njemu treba da se izabre Českoslovačko narodno veće, koje će voditi akciju Čeha i Slovaka u inozemstvu. Kongres se završava danas, 21 aprila, a istovremeno se drži i drugi kongres Čeha i Slovaka u Montrealu, za iseljenike koji žive u Kanadi. Na njemu će, kao glavni govornik nastupiti Dr. Beneš.

U prošlom broju smo javili da se još ne zna, da li će Česko-moravski Protektorat učestvovati na Njujorškoj izložbi, ali je međutim odlučeno da, pošto Nemačka ne učestvuje na toj izložbi, ni Česko-moravski protektorat ne može da učestvuje.

Međutim će, i pored tog zaključka, česko-slovački paviljon na njujorškoj izložbi biti otvoren. Izložbeni komesar koji je sa strane bivše praške vlade bio određen za predstavnika Česko-slovačke na izložbi u Njujorku, odupro se odluci sadašnjeg Česko-moravskog protektorata, pa je, u sporazumu sa Českoslovačkom narodnom organizacijom u Americi, odlučio da, sa već gotovim českoslovačkim paviljonom i sa svime što se u njemu nalazi, učestvuje na izložbi u Njujorku, u ime Českoslovačke republike. Ta odluka se bazira na činjenici, da američka vlada nije priznala protektorat nad Čekom, te da u Americi još uvek postoji diplomatsko predstavništvo ČSR. Direkcija izložbe se sa time saglasila i tako će českoslovački paviljon na izložbi biti otvoren.

DEMISIJA G. SIDORA

Listovi javljaju, da je ministar unutrašnjih dela slovačke vlade, Sidor, predao ostavku i da će njegove poslove privremeno voditi potpredsednik vlade prof. Tuka. Tom prilikom se upozorava da je Sidor bio uvek najintimniji saradnik i unapred određeni naslednik Andreje Hlinka, te da u širokim slovačkim masama uživa veliki ugled. Poznato je, dalje, da se Sidor nije nikada slagao sa politikom prof. Tuke i Sanje Maha, te da je pre proglašenja otepljenja Slovačke od zajedničke čehoslovačke države, u sporazumu sa Pragom bio osnovao novu slovačku vladu, protiv intencija g.g. Tisa, Tuke i Maha. Ističe se dalje, da g. Sidor nije u svom radu nikada uživao poverenje merodavnih krugova u Rajhu.

CASOVNIČAR I JUVELIR M. MITROVIĆ

TERAZIJE 22 (do Moskve)

ima: švajcarskih časovnika za ruku i džep, zlatnog nakita, kristala, srebra, pehara i plaketa.

Braći i sestrama popust Cene vrlo solidne. Stručan rad Tražite cene za izradu klinaca i značaka.

Iz Sokolske župe Нови Сад

Župa novi Sад спрема XI župeki slet, koji će se održati 4 juna 1939. god. u St. Bечеју. Na ovom sletu svaka jedinica župe dužna je učestvovati sa najmaње 60% savršeno spremljenih vežbача i vežbачица, članstva i narastaja.

U svrhu spremanja prednjača prednjačica prirediće se ove godine dve narastajске vaspitne škole, sa tabорованјем.

II Vaspitno-prednjačka škola za muški narastaj, održaće se u julu mesecu na Paliћu i traje 21 dan. U oву školu primiće se narastajci koji su dobri sokoli i vežbачи i koji su navršili 16 godina. U ovoj školi imaće narastajci potpunu opskrbu, za koju se plaća 15 dinara dnevno (osim putnog troška). Priјаве шаљу се Начелству жупе Нови Сад до 15 маја.

I. Vaspitno prednjačka škola za женски narastaj, održaće se isto u јулу у Каштелу Сухурцу близу Сплита, које је место веома погодно и познато из наших таборовања. Ова школа трајаће 21 дан, у коју ће се примити нарастајке, које су добре вежбачице и које су навршиле 16 година. Имаће нарастајке потпуну опскрбу за коју се плаћа 20 динара дневно (осим путног трошка према повластици). Пријаве шаљу се Начелништву жупе до 15 маја.

У вези са овом женском нарастајском школом у Каштелу Сухурцу, приредиће се у јулу жупско летовање и таборовање за припаднице наше жупе, за које ће се примити до 50 учесника чланства, нарастаја и деце, који ће моћи летовати од 10—30 дана.

Iz slovenskog Sokolstva

AKTIVNOST POLJSKOG SOKOLSTVA

Poljsko Sokolstvo pokazuje u poslednje doba sve veću aktivnost, a njegova rezolucija, koju je »Sokolski Glasnik« objavio u prošlom broju, naišla je na najbolji prijem u čitavoj poljskoj javnosti. Naročitu agilnost pokazuje župa Velikopoljska, čiji je centar Poznań, a čiji teritorij je nekad pripadao Nemačkoj. Ta župa ima 10 okružja i veliki broj jedinica, a izdaje vlastiti list, pod naslovom »Pobudka«, koji prati život u čitavom slovenskom Sokolstvu i čitaocima slovenskom svetu.

IZ ČOS

Češki listovi, pa i sokolski, donose sve manje vesti o aktivnosti Sokolstva u Češkoj. Jedino se iz dana u dan objavljuju vesti da je »sastanak župskih vođa narastaja odgođen«, ili da je »dopunithena škola za narastaj odložena«; da je, ovaj ili onaj prednjački sastanak »odložen« itd.

Čitajući novine

Nedavno je došlo do sporazuma književnika iz Beograda, Zagreba i Ljubljane u pitanju osnivanja triju čisto staleških književničkih udruženja, koja bi zajednički saradivala u cilju zaštite autorskih interesa. Nikakva, dakle, politika i nikakve hegemonističke intencije. Pa ipak izvesni klerikalni i frankovački listovi već nekoliko dana napadaju urednika »Hrvatskog dnevnika«, Jakovljevića, i druge hrvatske književnike što su, makar i u čisto staleškim pitanjima, došli do sporazuma sa književnicima iz Zagreba i Ljubljane, i sa svih strana pljušte izjave i protuizjave, kao da se time izvelo najveće »izdajstvo na hrvatskoj otadžbini«...

Slovačka država, proslavila je juče, 20 aprila, na najsvečaniji način rodendan vođe nemačkog naroda, g. Hitlera. Slovački presbиро јавља, да су на свим јавним зградama биле извешене zastave, i да su slavile sve škole u zemlji i sve vojne jedinice. Hlinkina garda priredila je toga dana velike svečanosti, uz isticanje nemačkih i slovačkih zastava, a u proslavi u Berlinu učestvovao je predsednik slovačke vlade Tiso te ministri Durdčanski, Mah, itd.

Inače, za slovačku državu klerikalna »Hrv. Straža« tvrdi, da je potpuno nezavisna i slobodna.

Divan dokaz, koji obara u prah tvrdnju naših protivnika, da je Sokolsko »bezbožnost«, pročitati smo nedavno u »Sokolskom Glasniku« (br. 15 od 14-IV), gde je pomenuto, kako je i zagrebačka »Hrvatska Straža«, donela nekrolog jednom uzornom Sokolu, koji je nedavno umro, a koji se je osnovao četv, vodio sve kategorije vežbача, nastupao na slekovima i javnim vežbama, danju i noću radio na sokolskom polju, dok nije pao na smrtnu postelju. Razumljivo je, da Hrvatska Straža nije htela pomenuti, da je bio Soko, ali je napisala da je bio »uzoran katolik, dobar rodoljub, savjestan u radu, koji je vršio sve svoje vjerske dužnosti«, — pobivši time sve navode svoje okoline, da je Sokolstvo »bezbožničko«.

Međutim, moramo još nešto navesti, što će upotpuniti dokaz, da Sokolstvo nije nikada bilo »bezbožno«. U čet, koju je osnovao pomenuti uzorni brat, radio je od osnutka i idejno je vodio, što čini i sada, iako daleko od nje, jedan katolički svećenik, tamošnji župnik, koji nije hteo pročitati poslanicu protiv Sokolstva, baš zato, što su — kako sam reče: »moji vjernici Sokoli, — Soko je crkveni orguljaš, Sokoli i Sokolice sačinjavaju crkveni pjevački zbor, Soko je župnik, Sokoli su ostali vjernici, nastavnici i školska djeca, pa bi čitati ovu poslanicu, značilo otjerati ih sve iz crkve...« A kad su u tom mestu bile javne vežbe, Sokolstvo bi došlo

sa muzikom u crkvu, da posle službe božje izvede javni nastup. I zbog toga je morao pomenuti župnik u pogovstvo...

Znači dakle, da Sokolstvo čak ni onda neće da postane »bezbožničko«, kad izvesni krugovi sve čine da ga napadajima i teranjem u progonstvo, oteraju u bezbožnike...

Telesno vaspitanje u stranom svetu

OLIMPIJSKE IGRE, G. 1944

Mislilo se da će međunarodni olimpijski odbor na svojoj sednici u Londonu, u mesecu junu, odrediti mesto olimpijskih igara u godini 1944. Pošto je, međutim, taj izbor vrlo težak, obzirom na kandidaturu Londona, Rima i Detroita, to će konačna odluka pasti tek za vreme olimpijskih igara u Helsinki, godine 1940.

STANJE GIMNASTIKE U ITALIJI

»Roma Fascista« je doneo nedavno članak Umberta De Franciscis o stanju gimnastike u Italiji, koji je izazvao veliku pažnju u čitavom gimnastičkom svetu, zbog svoje otvorene i nepovoljne kritike italijanske gimnastike. Članak ističe da danas na čelu gimnastike u svetu stoji Nemačka, sa svojih 12.000 gimnastičkih udruženja, dok se naprotiv u Italiji pokazuje nazadak. Uzrok tom nazatku leži u tome, što nastavnici gimnastike ne znaju svoj predmet omladini da prikažu na zanimljiv način, već im se vežbaonica ukazuje kao mesto dosade, bez ikakve radosti. Zbog toga omladina radije pristupa ostalim sportovima, koji joj se čine zanimljivijim. I zato bi gimnastiku u Italiji trebalo osloboditi školničke pedanterije i svih ispita i posvedočenja, i dati joj više slobode, veselja i poleta.

UTAKMICE ŽENA

Mađarske i belgijske gimnastičarke odlučile su da prirede međusobno takmičenje; samo još nije utvrđeno da li će to biti u Budimpešti ili će biti primljen predlog Belgiskog gimnastičkog saveza, da se te utakmice održe u okviru Saveznih svečanosti, u mesecu septembru, u Liježu.

Takmičenja za gimnastičko prvenstvo žena, koja se ove godine prvi put priređuju u Nemačkoj imaće svoj završetak 20 aprila u Bremenu. Za ovo konačno takmičenje dolaze u obzir gimnastičarke iz društava u Hamburgu, Hanoveru, Diseldorfu i Nirnbergu.

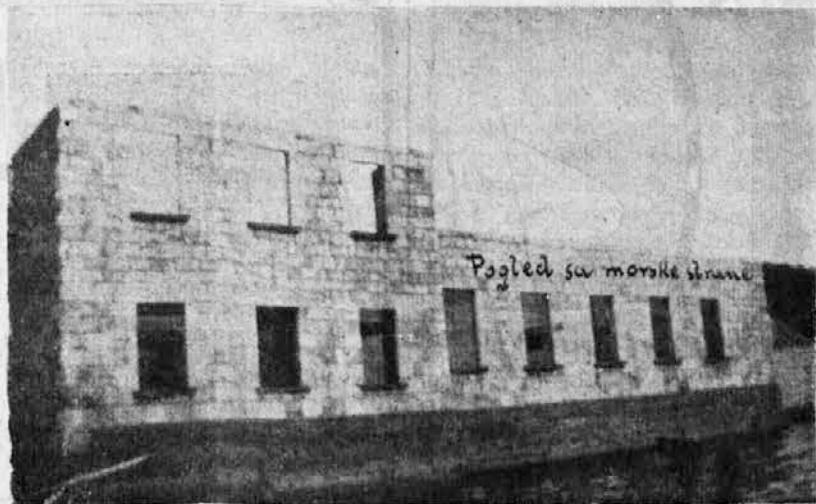
Švajcarska za svoju odbranu

Švajcarski »Bund« piše o glasovima koji se šire da bi pojedine male države bile u opasnosti od neprijateljskog napada, a među njima i Švajcarska. Tom prilikom švajcarski list kaže:

»Svi oni koji danas zastupaju gladište da su sa strane napadača dopuštena sva sredstva, treba da znaju da će se i napadnuti isto tako braniti svima sredstvima. I da će čitav narod preći u totalitarnu odbranu. Svakom stanovniku treba da se da oružje u ruke, jer ako bude napadnuta, Švajcarska će se sva pretvoriti u jednu jedinu vojničku kasarnu i u jedan jedini bojni tabor. Dobro je da se to kaže već unapred, svima i svakome!«

Studenti za otadžbinu

Zagrebačke »Novosti« javljaju da je jugoslovenska studentska omladina u Parizu održala 12 ovog meseca zajednički zbor, na kojem su uzeli učešće Hrvati, Srbi i Slovenci. Na zboru je primljena aklamacijom rezolucija, u kojoj se, obzirom na tešku međunarodnu situaciju i pozivom na sudbinu češkog i slovačkog naroda, te na sudbinu Albanije, ističe kao neophodno potrebno, da se što pre prevede pravedno i potpuno rešenje hrv. pitanja, kao i sastav vlade naroda, sporazuma za sredjenje unutrašnjih zemlje i preduzećem svih potrebnih mera za njezinu obranu.

Sokolsko društvo Rogoznica, župa Šibenik-Zadar zavetovalo se da će u toku Petrove Petoletke podići dom. Rad je započet u oktobru 1938 godine, sa novcem koje je društvo dobilo kao pozajmicu od bratskog Saveza i sakupljanjem priloga od imućnijeg članstva i stanovništva Rogoznice. Građevina, koja je u pola završena, zajedno sa terenom, predstavlja danas vrednost od 148.700 dinara. Uza sve žrtve građenje nije

moglo da se nastavi, tako da zgrada stoji bez krova i postoji opasnost da od nevrementa propadne i to, što je sa toliko moralnih i materijalnih žrtava podignuto. Molba za pomoć poslata je Bansknoj Upravi i bratskom Savezu, a bio bi lep primer i zavet u Petrovoj Petoletci kada bi se našli imućniji Sokoli koji bi postali dobrotvori ovome valjanom društvu i pomogli izgradnju doma.

Zanimljivosti iz doma i sveta

Drama zagrebačkog Narodnog Kraljišta priredila je u poslednje vreme vrlo uspešna gostovanja u Beogradu, Splitu i Dubrovniku. Doznaje se, međutim, da je zagrebačka drama pozvata na gostovanje i u Nišu i Skoplju, te da će tom prilikom doći nekoliko nacionalnih komada, a naročito dela Gundulića i Držića. Niška i skopljska publika sprema se da sudačno dočeka braću Hrvate.

Novosadski »Dan« javlja: U celoj Subotici izazvalo je veliko ogorčenje što su nepoznata lica uputila preteće pismo bunjevačkom narodnom prvaku, g. Blašku Rajiću, župniku. Pismo je pisano mađarskim jezikom. U pismu se preti smrću g. Rajiću, ako bude radio za nacionalnu stvar kao što je radio u istoriskim časovima 1918 godine.

Ovih dana su dva nepoznata lica ušla u dvorište stana g. Rajića ali, kada se g. Rajić pojavio, oni su pobegli. G. Rajić je podneo policiji prijavu.

Na Sredozemnom Moru se polozaj ponovo zaoštava. Dok nemačka i italijanska štampa dižu kampanju, da Engleska i Francuska spremaju udar u Tangeru, sa strane zapadnih sila se to odlučno poriče; ali se upozorava na činjenicu da nemačka flota vrši baš sada manevre u španskim vodama i da će ti manevri trajati od 18 aprila do 18 maja. Sem toga tvrdi se, da su sa strane generala Franka primetili izvesni pokreti prema Gibraltaru, što je navelo Englesku da pojača sigurnosne mere oko Gibraltara i da koncentriše

velik broj svoga ratnog brodomflota u Sredozemnom Moru. Sem pripravnosti engleske i francuske ratne mornarice u zapadnom delu Mediterana, nemački listovi javljaju, da se oko 180 engleskih ratnih lada nalazi u istočnom Mediteranu u blizini Grčke; a nemačka štampa je isto tako veliki alarm napravila iz činjenice, da je 14 ruskih ratnih lada prošlo kroz Dardanele i ušlo u Sredozemno More. Govori se da su ruske lade već posetile i neke engleske baze u Egiptu.

»Deutsche Post« objavljuje članak o promenama koje bi trebale da budu u izgledu u Istočnoj Evropi, u vezi sa poslednjim događajima i sa aktivnošću Nemačke u tom delu sveta. Članak kaže da g. 1933 predstavljaju početak nove epohe za sve narode Istočne i Jugoistočne Evrope, koje leže između nemačke i ruske životne sfere, sve od Helsingforsa do Ankare. Zapadne sile su uzalud pokušale da protiv toga nešto urade, pa na tome neće ništa promeniti ni sadašnja engleska nastojanja, da oživi politiku kolektivne bezbednosti. Članak kaže da »stvaranje češkomoravskog protektorata, zaštita Nemačke nad Slovačkom i vraćanje Podkarpatske Ukrajine Mađarskoj, predstavljaju eru slobode i napretka za sve te narode i znače prvi korak ka federalističkom uređenju Istočne Evrope prema intencijama Nemačke«. Članak govori zatim o problemu Ukrajina i Belorusa, zatim o hrvatskom pitanju, o pitanju Bugara i Rumuniji, o »oživljenju erdeljske državne misli«, o Makedoniji itd., pa veli da sve to predstavlja put ka federalizaciji istočne Evrope, kakvu je započela Nemačka, intervencijom na području bivše Čehoslovačke.

»Frankfurter Zeitung«, koji je vrlo bliz nemačkom ministarstvu spoljnih poslova, piše u broju od nedelje o »statusu quo« u Evropi i kaže:

»Činjenica je, da je vrlo potrebno izvršiti još neke revizije i urediti još neka važna nacionalna pitanja i utvrditi ekonomske pozicije u Evropi, pa zato ne može da bude ni govora o nekom komotnom »status quo«. Pošto su pak Engleska i Francuska odlučile da se odupru revizijama koje bi išle u prilog autoritativnim državama, to ostaje samo jedna mogućnost: Ako zapadne sile neće lojalno da sarađuju kod tih revizija, moraću ih oni koji su na njima zainteresirani, izvršiti na vlastitu ruku i na bazi svoje suverene snage«.

»Völkischer Beobachter« je objavio nedavno uvodni članak, u kome zagovara da se sva crkvena dobra u Nemačkoj razvlaste. Članak kaže da crkva spada među najveće zemljoposjednike u Nemačkoj i da su sva crkvena imanja bez ikakvih dugova.

Привлачан изглед наших ШТОФОВА није једина њихова особина; они су поред тога дуготрајни, модерни и постојане боје, а према томе знатно јевтинији од иностраних. Велики избор у фабричкој продавници Владе Теокаровића и Комп., НОВИ САД, Трг Ослобођења 3

Парна пивара, фабрика слада и квасца

Мих. Ј. Косовљанин

А. Д. У ЈАГОДИНИ

препоручује своје чувено пиво

Моравац (бело)

Косово (црно)

и тиштени квасац за тесто.

Sokolska štedionica u Splitu

Pišu nam iz Splita: U martu održana je godišnja skupština Sokolske štedionice u Splitu, pod predsedanjem brata M. Grgića.

Rad u prošloj godini je bio malen za zadrugu i Sokolstvo župe, ali će se vremenom razviti u lep novčani zavod, ako bude razumevanja sa strane braće i sestara. Već se je pokazala potreba ovakove sokolske ustanove.

Na početku godine bilo je upisano 209 zadrugara sa 788 poslovnih udela. Kroz godinu upisalo se 56 zadrugara i 136 udela, a brisana su 4 zadrugara i 34 udela, te je stanje na 31 marta: 264 zadrugara i 918 poslovnih udela. Ima još dosta društava i četa u župi koji se nisu upisali kao članovi zadruge. Promet poslovanja bio je 1,115.665:90 Din. Prihoda je bilo najviše od kamata, ukupno 5.213:50 Din.

Bilans na 31 decembra 1938 glasi: Aktiva: Novac u blagajni 2.785 Din. Polog kod Hipotekarne banke 49.657 Din., kod Poštanske štedionice 215 Din. Zajmovi zadrugarima 51.167 Din. Kroz godinu isplaćeno je 39 zajmova u iznosu od 95.950 Din. Kroz godinu likvidirano je 12 zajmova. Najveći deo zajmova izdan je za nabavu sokolskih odela i ostalih sokolskih potreština. Ukupno sva aktiva iznosi 108.354 Din.

Pročitana su nova zadružna pravila, sastavljena prema novom Zakonu o privrednim zadrugama, te ih je skupština primila. Pošto po Uredbi o općinskim štedionicama, samo one mogu da imaju u imenu naziv »štedionica«, to je naša zadruška morala promeniti ime: Sokolska štedna i kreditna zadruška, sa ograničenim jemstvom u Splitu. Kad pravila budu odobrena umnožiće se i poslati svim jedinicama. A.M.

EXPRES BRIJANJE

bez sapuna
bez vode
bez četkice

jeste ideal
svakog sportaša!

ТАМБУРЕ И ГИТАРЕ
добитете најјевтиније и најбоље изравно из познате творнице тамбура

ИВАН ВАРДИАН

СИСАК — 445.

Тражите нови ценовник.

ЗА ДАМЕ MANTLOVI HALJINE I BLUZE

највећи избор
у специјалној радњи
женске конфекције

„ТОГА“

PINKAS I KOMP.
БЕОГРАД

Knez Mihailova br. 8 (ugao)

„UZOR“

Tašne,
koferi
i druga
kožnata
roba,
dobija se
najbolje, i najpovoljnije
u svim

„UZOR“
prodavnicama

КРАЉЕВСКИ ДВОРСКИ ЛИФЕРАНТ

МАРИЧИЋ И ЈАНКОВИЋ

БЕОГРАД

Кн. Михајлова 26 — Телефон број 20647 и 20-172

Генерално заступство: писањих машина Underwood, рачунска машина Barrett и Original Odhner — Апарати за умножавање: Geha Regent, Andrews' Rotary Duplicator, Opalograph

Најмодернији енглески систем књига са слободним листовима за књиговодство и картотеку Kalamazzo. — Водећа фирма за канцеларијске машине. — Налив пера чувених светских марака Eversharp, Waterman и Matador.

Сопствена фабрика за прераду хартије и модерна штампарија, Београд, Краља Александра ул. бр. 53 телефон 20-759.

Женски веш, кошуље, пиџаме, готове и по мери, машине (кравате)

СВИЛЕНЕ ЧАРАПЕ

Б. ПОЛИЋ

ПАШИЋЕВА УЛ. 4

Отворен хотел БАЛКАН-Београд, Теразије

Ново сазидани хотел у центру престонице — на Теразијама — 100 соба — Најмодернији конфор — Луксузно уређени апартмани — У свим собама текућа топла и хладна вода и телефони — Централно грејање — Купатила — Лефт — Салони — Сала за конференције — Одличан ресторан — Цене умерене — Послуга беспрекорна. — Директна аутобуска и трамвајска веза са Сајмиштем и целим Београдом, тако да је хотел приступачан сваком, а нарочито пословном свету.

Хотелијер МИЛЕНКО МЕСАРОВИЋ
20-годишњи закупац хотела „Лондон“ у Београду. — Телефон 26-373

JOŠ SAMO 9 DANA KESLER I ŠREK

NALAZI SE U

KNEZ MIHAJILOVOJ 21

НИНКОВИЋ